

for, at Ejeren med sine Husmænd og Indørster frit, som med en anden Arbejder, kan afslutte særegne Kontrakter, udenfor Kontrakten om Husets eller Boligens Overdragelse, om at de skulle udføre Arbejdet mod Vederlag, dog kun for eet Aar ad Gangen. „Altsaa Kontrakten om Huset og Kontrakten om Arbejdet skal være adskilte i to forskellige Kontrakter, hvilket er en fundamental Bestemmelse i vor Landbolovgivning; forsaavidt den vedrører Husmandsstanden. Thi saa snart man sammenblander i een Kontrakt Kontrakten om Hus og Jord og Kontrakten om Arbejdet, er Husmanden dels udsat for at blive Ejeren Træl, idet han bliver stavnsbundet i Huset, dels risikerer han ifølge den fælles Kontrakt om Arbejde at blive smidt ud af sit Hus, naar han ikke længere tilfredsstiller sin Husejer. Desuden blev det i Forordningen af 27. Maj 1848 bestemt, at Husmændene ikke mere skulde kunne udsættes af Huset til enhver Tid paa Aaret, men at de skulde have 6 Maaneders Opsigelse til en første Maj, for at de selv kunde komme til at høste der, hvor de havde saaet, selv om de skulde forlade det Hus, som de havde haft til Beboelse, og den Jord, de havde haft til Dyrkning.

Saaledes ligger Forholdet saa, indtil vi straks efter Systemskiftet faar den næste Lov, som kommer Husmændene til gode, Loven af 23. Maj 1902, af hvis Bestemmelser jeg skal nævne, at det nu bliver fastslaaet, at Lejehusmændene, naar de bliver opsagt til Fraflytning af deres Huse — og ligesaadan Arvingerne efter deres Død —, skal have Erstatning for Forbedring paa Hus eller Lod efter samme Regler, som gjaldt for Fæstegaardmændene ifølge Loven af 19. Februar 1861. Saaledes er vi rykket et Skridt videre i Lovgivningen i Retning af Hensyntagen til Lejehusmændene.

Det næste Skridt kommer i 1919, da vi efter en Del Forberedelser fik gennemført Loven af 30. Juni 1919, som tilsiger Lejehusmændene, at de skal faa deres Huse i Leje i 8 Aar ad Gangen, saa at man altsaa her overfor Lejehusmændene trænger igennem med den fundamentale Regel i dansk Landbolovgivning, at Jorden skal gives i varig Brug, at den, der skal dyrke Jorden,

skal være betrygget i Besiddelsen af sit Jordbrug i en Aarrække. For Gaardenes Vedkommende var der i gamle Dage enten Livsfæste eller 50 Aars Brug, og det er et Stykke op mod noget saadant, vi kommer ved Loven af 1919. Fra denne Bestemmelse undtoges imidlertid de Huse, som beboedes af saadanne, der staa i fast Tjenesteforhold til Ejeren. Faste Tjenestefolk i denne Forbindelse maa være dem, der kan bo i et Tjenestehus, og jeg er ganske enig med det ærede Medlem Hr. Martin Hansen i, at selve den legale Definition af, hvad faste Tjenestefolk i denne Forbindelse er, har vi i § 12 i Loven af 28. Maj 1902, hvor der staaar, at de faste Tjenestefolk, som kan bo i Tjenestehuse, er vedkommende Ejers Betjente og Tyende. Og selve Lovgivningens Definition af, hvem der kan bo i Tjenestehuse og altsaa er faste Tjenestefolk, mener jeg egentlig, Landbrugsministeriet havde været pligtig at holde sig til. Hvad Ministeriet har gjort, kan være sket i meget god Hensigt; men jeg mener, at det, Ministeriet har gjort, egentlig er dette, at det har fortolket ind i Loven af 1919 dette, at fra Bestemmelsen om, at Husene skal gives til Brug i 8 Aar, skal ogsaa de Huse undtages, som bebos af saadanne Arbejdere, som stiller en væsentlig Del af deres Arbejdskraft til Raadighed for Ejeren — netop den Passus, som er blevet fjernet af det høje Landsting, bl. a. paa Hr. Landstingsmand Ole Hansens anbefaling.

Jeg glæder mig imidlertid over, at den højtærede Landbrugsminister saa bestemt fastslog, at noget saadant ikke var Landbrugsministeriets Hensigt; det vilde kun undtage saadanne Tilfælde, hvor vedkommende i den Forstand var i Ejeren faste Tjeneste, at han for tre Maaneder ad Gangen var sikker paa tre Maaneders Løn, selv om han ikke hver Dag gjorde Arbejde paa Gaarden — saaledes forstod jeg da den højtærede Landbrugsminister. Men saaledes er det ikke, Forholdet praktiseres ude i Landet. Efter hvad jeg har faaet at vide — og jeg tror, jeg er ret godt underrettet —, foregaar der noget helt andet. Det, man gør, er nemlig ganske simpelt følgende: man slutter Kontrakt med en Mand om, at han skal gøre Daglejerarbejde paa Gaarden, og saakalder man det i Kontrakten for fast Ar-